

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΤΜΑΤΖΙΔΗ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 2895/03)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

21 Ιουλίου 2005

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση Ατματζίδη κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο Λ. ΛΟΥΚΑΪΔΗ, πρόεδρο,

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κυρία F. TULKENS,

Κυρία Ε. STEINER,
Κύριο Κ. HAJIYEV,
Κύριο D. SPIELMANN,
Κύριο S.E. JEBENS, *δικαστές,*
και τον κύριο S. QUESADA, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*
Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 30 Ιουνίου 2005,
Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία
αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 2895/03) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας, μία υπήκοος της οποίας, η κυρία Αλίκη Ατματζίδη («η προσφεύγουσα»), προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 21 Ιανουαρίου 2003 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Η προσφεύγουσα εκπροσωπείται από τους κ. Λ. Πανούση και κ. Α. Πανούση, δικηγόρους του συλλόγου της Αθήνας. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απέσσο, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Μ. Παπίδα, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Στις 12 Μαΐου 2004, το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση την αιτίαση την ελκόμενη από την διάρκεια της διαδικασίας. Επικαλούμενο το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφάσισε να αποφανθεί ταυτόχρονα επί του παραδεκτού και επί της ουσίας.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

4. Στις 27 Δεκεμβρίου 1995, η προσφεύγουσα κατέθεσε ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών αγωγή αποζημίωσης κατά του

Ψυχιατρικού Νοσοκομείου Αθηνών, το οποίο την απασχολούσε ως καθαρίστρια. Ζητούσε διάφορα ποσά για μισθούς.

5. Η συζήτηση της υπόθεσης, η οποία ορίστηκε αρχικά για τις 18 Σεπτεμβρίου 1996, έλαβε χώρα στις 14 Μαΐου 1997, μετά από μία αναβολή λόγω της διεξαγωγής των βουλευτικών εκλογών. Στις 31 Οκτωβρίου 1997, το Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών απέρριψε την αγωγή της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 3249/1997).

6. Στις 20 Ιουλίου 1998, η προσφεύγουσα άσκησε έφεση.

7. Στις 30 Ιουνίου 1999, το Εφετείο Αθηνών εξαφάνισε την προσβληθείσα απόφαση και έκανε εν μέρει δεκτά τα αιτήματα της προσφεύγουσας (απόφαση αριθ. 6279/1999).

8. Στις 14 Ιανουαρίου και στις 23 Ιουνίου 2000 αντίστοιχα, το νοσοκομείο και η προσφεύγουσα άσκησαν αίτηση αναίρεσης.

9. Στις 10 Ιουλίου 2002, ο Άρειος Πάγος αναίρεσε εν μέρει την αναιρεσιβληθείσα απόφαση και παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου Αθηνών (απόφαση αριθ. 1327/2002). Από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι η προσφεύγουσα επανέλαβε την δίκη ενώπιον του δικαστηρίου αυτού.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Ι. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

10. Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι η διάρκεια της διαδικασίας παραγνώρισε την αρχή της «λογικής προθεσμίας», όπως αυτή προβλέπεται από το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθῇ δικαίως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως (...)

11. Η περίοδος που πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 27 Δεκεμβρίου 1995, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, και τελείωσε στις 10 Ιουλίου 2002, με την απόφαση αριθ. 1327/2002 του Αρείου Πάγου. Διήρκεσε επομένως έξι χρόνια και περισσότερο από έξι μήνες, για τρεις βαθμούς δικαιοδοσίας.

A. Επί του παραδεκτού

12. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης. Σημειώνει εξάλλου ότι αυτή δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

13. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διάρκεια της διαδικασίας δεν ήταν υπερβολική και ότι τα επιληφθέντα δικαστήρια αποφάνθηκαν μέσα σε λογικές προθεσμίες. Ισχυρίζεται εξάλλου ότι η προσφεύγουσα δεν προσπάθησε να επιταχύνει την διαδικασία.

14. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από την νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και εκείνης των αρμοδίων αρχών, καθώς και του αντικειμένου της διαφοράς για τον ενδιαφερόμενο (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

15. Το Δικαστήριο έχει χειριστεί πολλές φορές υποθέσεις που εγείρουν ζητήματα παρόμοια με εκείνα της προκείμενης υπόθεσης και έχει διαπιστώσει την παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης (βλέπε την πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Frydlender*).

16. Αφού εξέτασε όλα τα στοιχεία που του υποβλήθηκαν, το Δικαστήριο θεωρεί ότι η Κυβέρνηση δεν εξέθεσε κανένα γεγονός ή επιχείρημα που να μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετικό συμπέρασμα στην παρούσα περίπτωση. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, αν και η υπόθεση δεν παρουσίαζε καμία ιδιαίτερη πολυπλοκότητα, η διαδικασία ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου διήρκεσε περισσότερο από ένα χρόνο και δέκα μήνες, διάστημα που δεν αιτιολογήθηκε από την Κυβέρνηση.

17. Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του πάνω στο ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εν προκειμένω, η διάρκεια της επίδικης διαδικασίας είναι υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση της «λογικής προθεσμίας».

Επομένως, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΘΡΟΥ 6 § 1 ΚΑΙ 13 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

18. Η προσφεύγουσα παραπονείται, υπό το πρίσμα των άρθρων 6 § 1 και 13 της Σύμβασης, ότι η υπόθεσή του δεν εξετάστηκε δικαίως και ότι τα ελληνικά δικαστήρια διέπραξαν πραγματικά και νομικά σφάλματα που ευνόησαν τον αντίδικό της.

Επί του παραδεκτού

19. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι η επίδικη διαδικασία δεν έχει περατωθεί τυπικά, αφού ο Άρειος Πάγος παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Εφετείου. Η αίτηση αυτή θα μπορούσε επομένως να απορριφθεί ως πρόωρη. Εν τούτοις, η προσφεύγουσα δείχνει να θεωρεί την διαδικασία περατωθείσα, αφού δεν προκύπτει από την δικογραφία ότι επανέλαβε ή ότι σκοπεύει να επαναλάβει την δίκη ενώπιον του Εφετείου. Σε κάθε περίπτωση, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η εφαρμογή και η ερμηνεία του εθνικού δικαίου υπάγονται καταρχήν στην αρμοδιότητα των εθνικών δικαστηρίων. Σύμφωνα με το άρθρο 19 της

Σύμβασης, το Δικαστήριο έχει ως μοναδική αποστολή του την διασφάλιση της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από την Σύμβαση για τα συμβαλλόμενα Κράτη. Ειδικότερα, δεν είναι αρμόδιο να εξετάζει τα πραγματικά ή νομικά σφάλματα που φέρονται να έχουν διαπραχθεί από ένα δικαστήριο, εκτός αν και στο μέτρο που αυτά θα μπορούσαν να έχουν θίξει τα προστατευόμενα από την Σύμβαση δικαιώματα και ελευθερίες (*Garcia Ruiz κατά Ισπανίας* [GC], αριθ. 30544/96, § 28, CEDH 1999-I).

20. Όμως, εν προκειμένω, το Δικαστήριο δεν διαπιστώνει καμία ένδειξη αυθαιρεσίας στην διεξαγωγή της διαδικασίας, η οποία τήρησε την αρχή της αντιμωλία συζήτησης και στην διάρκεια της οποίας η προσφεύγουσα είχε την δυνατότητα να παρουσιάσει όλα τα επιχειρήματα για την υπεράσπιση της υπόθεσής της.

21. Συμπερασματικά, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, εξεταζόμενη στο σύνολό της, η επίδικη διαδικασία είχε δίκαιο χαρακτήρα, με την έννοια του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

22. Σε ό,τι αφορά το άρθρο 13 της Σύμβασης, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι η διάταξη αυτή απαιτεί ένα εθνικό ένδικο μέσο για τις αιτιάσεις που μπορούμε να κρίνουμε «υποστηρίξιμες» σύμφωνα με την Σύμβαση (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Powell et Rayner κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, απόφαση της 21 Φεβρουαρίου 1990, série A no. 172, σελ. 14, § 31). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω σκέψεων ως προς το άρθρο 6 § 1 σε ό,τι αφορά το δίκαιο της διαδικασίας, το Δικαστήριο συμπεραίνει ότι το άρθρο 13 δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.

23. Κατά συνέπεια, η αιτίαση που έλκεται από το άδικο της διαδικασίας πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 1 ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΥ ΑΡΙΘ. 1

24. Η προσφεύγουσα παραπονείται τέλος για την προσβολή του δικαιώματός της για σεβασμό της περιουσίας της, όπως το εγγυάται το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1. Υποστηρίζει ότι έχει απωλέσει το δικαίωμά της να εισπράξει το ποσό που διεκδικούσε για αποζημίωση.

Επί του παραδεκτού

25. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι επικαλούμενες αξιώσεις της προσφεύγουσας δεν μπορούν να θεωρηθούν «περιουσία» με την έννοια του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, αφού καμία από αυτές δεν διαπιστώθηκε ούτε εκκαθαρίστηκε από δικαστική απόφαση με ισχύ δεδικασμένου. Αυτή είναι εν τούτοις η προϋπόθεση ώστε μία απαίτηση να είναι βεβαία και απαιτητή και, συνεπώς, προστατευόμενη από το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 (βλέπε *Ελληνικά Διυλιστήρια Στραν και Στρατής Ανδρεάδης κατά Ελλάδας*, απόφαση της 9 Δεκεμβρίου 1994, série A, no. 301-B, σελ. 84, § 59).

26. Ειδικότερα, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, ενόσο η υπόθεσή της εκκρεμούσε ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, η αγωγή της δεν γεννούσε, για λογαριασμό της προσφεύγουσας, κανένα δικαίωμα για αξίωση, αλλά μόνον το ενδεχόμενο να εισπράξει τέτοια αξίωση. Έτσι, οι αποφάσεις που απέρριψαν την αγωγή της προσφεύγουσας δεν μπορούσαν να έχουν ως αποτέλεσμα την αποστέρησή της από ένα περιουσιακό στοιχείο του οποίου ήταν κυρία.

27. Συνεπώς, αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο

του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

29. Η προσφεύγουσα αξιώνει 50.000 ευρώ για την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

30. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η διαπίστωση της παραβίασης θα συνιστούσε αφ'εαυτής μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

31. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη σε ό,τι αφορά το δικαίωμά της να δικαστεί η υπόθεσή της μέσα σε λογική προθεσμία. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, της επιδικάζει 1.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

B. Εξόδα και δικαστική δαπάνη

32. Η προσφεύγουσα ζητεί επίσης 5.305 ευρώ για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου. Δεν προσκομίζει τιμολόγιο, αλλά μόνον ένα σημειώμα εξόδων αναλυτικό, δακτυλογραφημένο και υπογεγραμμένο από τον δικηγόρο της, πάνω στην οποία αναγράφεται το ίδιο αυτό ποσό.

33. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το αιτούμενο ποσό είναι υπερβολικό και αναιτιολόγητο.

34. Σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας και της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI). Λαμβανομένων υπόψη των πιο πάνω αναφερομένων κριτηρίων και του γεγονότος ότι απέρριψε πολλές από τις αιτιάσεις της

προσφεύγουσας, το Δικαστήριο κρίνει εύλογο να επιδικάσει σε αυτήν 500 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

35. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή σε ό,τι αφορά την αιτίαση την ελκόμενη από την υπερβολική διάρκεια της διαδικασίας και απαράδεκτη ως προς τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι:

α) το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στην προσφεύγουσα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, 1.000 (χίλια) ευρώ για ηθική βλάβη και 500 (πεντακόσια) ευρώ για έξοδα και δικαστική δαπάνη, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο επί των ποσών αυτών,

β) από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, το ποσό αυτό θα προσαυξηθεί με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης αποζημίωσης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 21 Ιουλίου 2005 κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Santiago QUESADA

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Λουκής ΛΟΥΚΑΪΔΗΣ

Πρόεδρος